

Києво-Могилівська школа врядування
імені Андрія Мелешевича

Робочий тематичний план (силабус)
навчальної дисципліни

**Основи філософії демократичного
врядування (нормативна)**

Загальний обсяг – **3 кредити**

Семестр – 1 (1 курс, осінь)

Лекційні заняття – 10 годин

Групові заняття – 20 годин

Самостійна робота – 60 годин

Заключний контроль – екзамен

ВИКЛАДАЧІ ДИСЦИПЛІНИ

Лектор:

Козловський Віктор Петрович, кандидат філософських наук, доцент,
кафедра філософії на релігієзнавства факультету гуманітарних наук
НаУКМА; *електронна адреса:* novotvorvk@gmail.com

Час і місце консультування: дистанційно, онлайн, за домовленістю:

Електронні платформи: Zoom, Teams

Чат в Дистанційне навчання MOODLE платформа DistEdu НаУКМА.

Дисципліна: «Основи філософії демократичного врядування»:
<https://distedu.ukma.edu.ua>;

Контактна інформація кафедри філософії та релігієзнавства:

+38(044) -425 -60 -11, електронна адреса кафедри:

philosophy@ukma.edu.ua

Викладач, який веде групові заняття:

Козловський В. П., кафедра філософії на релігієзнавства факультету гуманітарних наук НаУКМА.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Опис дисципліни: вивчення *«Основ філософії демократичного врядування»* дозволяє розкрити основні підходи до дослідження суспільства на основі демократичного врядування, що передбачає вивчення становлення демократії, її історичних форм, а також сучасного стану демократії, її зав'язків з ліберально-правовими засадами суспільного буття; розкриття соціальної динаміки, її унаочнення в модернізмі, постмодернізмі та метамодернізмі як важливих етапів суспільно-історичної еволюції сучасного світу за доби глобалізації.

Дисципліна орієнтована на формування знань щодо демократичних форм та інституцій суспільного життя, обґрунтування вибору інструментів демократичного самоврядування як ефективної сучасної європейської політики і практики.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- формування навичок критичного мислення з опертям на філософсько-методологічні стратегії дослідження;
- вміння аналізувати складні суспільно-політичні і культурні явища, розкривати сенси цих явищ, динаміку їхньої еволюції;
- аналізувати базові концепти сучасних соціально – філософських доктрин; відмінності між модерним, постмодерним і метамодерним суспільством;
- вміння аналізувати різноманітні першоджерела, зокрема, англомовні, виявляти їхні сенси, значення для опанування матеріалом курсу, а

також для дослідження суспільних проблем;

- вміння вести дискусії, аналізувати дискусійні питання, не вирішені проблеми, що характерно для сучасних філософських і наукових досліджень суспільства.

Курс спрямований на поглиблення знань, умінь і цінностей, що визначені вивченням обов'язкових навчальних дисциплін «Вступ до суспільного врядування», «Теорія та історія управління та самоврядування», орієнтований на вдосконалення компетентностей, які визначені стандартом спеціальності «Публічне управління та самоврядування», професійними стандартами державної служби, служби в органах місцевого самоврядування, Стратегією розвитку НаУКМА в частині впровадження елементів проблемно-орієнтованого та неперервного навчання.

Мета навчання

Мета дисципліни: демонстрація особливостей демократичного розвитку суспільства, історичних і сучасних форм демократичного врядування, взаємозв'язок демократії та лібералізму як засади європейської цивілізації, формування правової держави, інституцій самоврядування; розкриття суспільної динаміки, що увиразнилось у еволюції соціально-культурного життя від модерну до метамодерну.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- обґрунтувати демократичні форми організації суспільного буття;
- висвітлити основні концептуальні моделі суспільного розвитку, модерну, постмодерну і метамодерну;
- визначити сутність ліберально-демократичного врядування;
- дослідити особливості демократичних структур самоврядування;
- опанувати теорії громадянського суспільства, демократичного врядування;
- вивчити особливості демократичного керівництва, суспільного врядування;
- вивчити підходи до ліберально-демократичного самоврядування як базової засади європейської цивілізації;

- визначити сутність та основні складові демократичного суспільства, його рівнів та форм організації.

Результати навчання: здатність розв'язувати складні як загально-теоретичні, так і спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування навичок філософського аналізу, а також теорій та наукових методів відповідної галузі й характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Очікувані результати навчання (відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України «Стандарт вищої освіти. Галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування». Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування» 29.10.2018 р. № 1172¹).

Загальні компетенції:

ЗК01. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК05. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК08. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

Спеціальні (фахові, предметні) компетенції:

СК01. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й вміння розв'язання конфліктів.

СК02. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

СК10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

---

¹ Наказ Міністерства освіти і науки України «Стандарт вищої освіти. Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти. Ступінь вищої освіти - бакалавр. Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування» (29.10.2018 р. № 1172). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/281-publichne-upravlinnya-ta-administruvannya-bakalavr.pdf>

СК13. Здатність до ведення переговорів та застосування базових навичок комунікації.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання:

РН01. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

РН11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формувати рекомендації в межах своєї компетенції

РН12. Уміти налагодити комунікацію між громадянами, органами державної влади і місцевого самоврядування, приватними структурами.

РН13. Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку.

РН18. Використовувати інструменти розроблення та реалізації проектів розвитку громад з використанням досвіду та найкращих практик суспільного та приватного врядування країн ЄС та інших зарубіжних країн.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Лекції	Групові заняття	Самостійна робота
	Годин		
Семестр 1 (1 курс, осінь)			
Тема 1. Філософія, її предмет і основні методи. Основні філософського знання. Історичні етапи філософування.	1	2	6
Тема 2. Людина, її свідомість. Світ, історія, культура і цивілізація.	1	2	6
Тема 3. Держава та суспільство: закрите і відкрите суспільство.	1	2	6
Тема 4. Демократичні засади європейського самоврядування.	1	2	6

Тема 5. Філософські засади політичних систем сучасності.	1	2	6
Тема 6. Лібералізм і демократія.	1	2	6
Тема 7. Демократія і правова держава.	1	2	6
Тема 8. Громадянське суспільство як засада демократичного врядування.	1	2	6
Тема 9. Сучасні форми демократичного врядування.	1	2	6
Тема 10. Соціальна динаміка: модерн, постмодерн, метамодерн.	1	2	6
Разом (3 кредити – 90 годин)	10	20	60
Екзамен (письмовий тест)			40

Дисципліна передбачає розгляд тих філософських питань – світ, суспільство, культура, людина, демократія, лібералізм, права держава – що пов'язані з викладом соціально- політичних і культурних засад самоврядування. На лекціях і семінарах будуть розглянуті історичні форми демократичної організації суспільного життя, особливості формування європейського ліберально-демократичного самоврядування, його відмінності від інших типів суспільної організації, що існують в сучасному глобальному світі.

Тема 1. Лекція (1 год.). Філософія, її предмет і основні методи. Історичний розвиток філософії. Основні філософські дисципліни.

Семінарське заняття 1 (2 год.).

Питання

1. Філософія та її предметна сфера.
2. Філософське пізнання в історичному контексті (Аристотель, Тома Аквінський, І. Кант, К. Ясперс).
3. Дисциплінарна структура сучасної філософії.

Самостійна робота – 6 год.

Обов'язкові джерела:

1. Аристотель. Метафізика/Читанка з історії філософії: У 6 кн. Кн. 1.: Філософія стародавнього світу (ред. Г. І. Волинка). – К.: Довіра, 1992. – С. 146 – 164.
https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/istorija_antichnaja/chitanka-istoriji-filosofiji-1-filosofiya-starodavnogo-svitu-volinka
2. Рассел Б. Історія західної філософії. — К.: Основи, 1995. — С. 80-144.
<http://litopys.org.ua/russel/rus.htm>
3. Св. Тома Аквінський. Компендіум теології. Інститут св. Томи Аквінського. – К.: 2011. – С. 47-48.
4. Kant I. Logic (III. Philosophy in General. Philosophy considered according to both the scholastic and the mundane Conception. Essential Requisites and Ends of Philosophising. The most general and the chief Problems of this Science). – London: PRINTED FOR W. SIMPKIN AND R. MARSHALL, STATIONERS' COURT, LUDGATE-STREET, 1819.
<https://onemorelibrary.com/index.php/en/books/philosophy-and-psychology/book/modern-western-philosophy-130/logic-1637>
5. Jaspers K. Way to Wisdom: An Introduction to Philosophy (Ch.1-2). – New Haven: Yale University Press, 1951.
<https://archive.org/details/waytowisdomintro00jasp/page/n9/mode/2up>

Додаткові джерела:

1. Фюрст М., Тринкс Ю. Філософія / Пер. з нім. Вахтанга Кебуладзе. – К. : ДУХ І ЛІТЕРА, Інститут релігійних наук св. Томи Аквінського, 2017. – 528 с. <https://www.twirpx.com/file/3337941/>
2. Філософський енциклопедичний словник. – К.: Наук.думка, 2001. .
https://shron1.chtyvo.org.ua/Shynkaruk_Volodymyr/Filosofskyi_entsyklopedychnyi_slovnyk.pdf

Тема 2. Лекції (1 год.). Філософські дослідження суспільства. Держава та суспільство. Типи суспільства: закрите і відкрите суспільство.

Семінарське заняття 2-3 (4 год.).

Питання

1. Вчення про суспільство Платона та Аристотеля.
2. Т. Аквінський про суспільство.
3. Модерні теорії суспільства (Т. Гоббс, Дж. Локк, Г. Гегель).
4. Постмодерні візії суспільства (Ж. Бодрійяр).

Самостійна робота – 12 год.

Практичне завдання. **Кейс-стаді:** «В чому відмінність у поглядах на суспільство між Платоном і Аристотелем?». Робота в малих групах (2-3 студента): перша група відстоює позиції Платона, друга група позицію Аристотеля.

Обов'язкові джерела:

1. Платон. Держава. – К.: Основи, 2000. – С. 240-270.
<http://litopys.org.ua/plato/plat08.htm>
2. Аристотель. Політика. – К.: Основи, 2000. — С. 15-34.
<http://izbornyk.org.ua/aristotle/arist02.htm>
3. Тома Аквінський. Коментарі до Арістотелевої «Політики». – К.: Основи, 2003. – С. 27. – 45.
https://chtyvo.org.ua/authors/Akvinskyi_Toma/Komentari_do_Aristotelevoi_Polityky/
4. Гоббс Т. Левіафан, або суть, будова і повноваження держави церковної та світської. – К.: Дух і Літера, 2000. – С. 187 – 199.
5. Локк Дж. Два трактати про врядування.
https://pidru4niki.com/1886031337773/filosofiya/dzhon_lokk_1632-1704#420
6. Гегель Г. Основи філософії права, або Природне право і державознавство. – К.: Юніверс, 2000. – § 258.

https://chtyvo.org.ua/authors/Hegel_Georg/Osnovy_filosofii_prava_abo_Pryrodne_pravo_i_derzhavoznavstvo/

7. Бодрійяр Ж. Символічний обмін і смерть (СТРУКТУРНА РЕВОЛЮЦІЯ ЦІННОСТІ). <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=2266&page=2>

Додаткові джерела:

1. Рассел Б. Історія західної філософії. – Київ: Основи, 1995.
2. Себайн Дж. Г., Торсон Т. Л. Історія політичної думки. – Київ: Основи, 1997. – С. 62-89. <http://izbornyk.org.ua/istpolit/ipd05.htm>

Тема 3. Лекції (1 год.). Держава та суспільство: закрите і відкрите суспільство. Типологія суспільства і держави.

Семінарське заняття 4-5 (4 год.).

Питання

1. Держава як політичний інститут.
2. Держава і суспільство (П. Козловські).
3. Політичні еліти (Е.Кедворт, Т.Холл, Дж. Макговерн).
4. Типологія суспільної організації (Е.Кедворт, Т.Холл, Дж. Макговерн).
5. Дисциплінарне суспільство і держава (М. Фуко).

Самостійна робота – 12 год.

Практичне завдання. **Кейс-стаді:** «Чи переконливою є ідея Петера Козловські про необхідність існування дуалізму між державою і суспільством?». Бажано обговорити з протилежних позицій. Дві групи, що сформулюють і аргументують ці позиції.

Обов'язкові джерела:

1. Koslowski P. Gesellschaft und Staat. Ein unvermeidlicher Dualismus. Mit einer Einführung von Robert Spaemann. Stuttgart: Klett-Cotta, 1982. – S.7 – 16.
2. Foucault M. Society Must Be Defended: Lectures at the Collège de France, 1975-1976 (Lecture of 14 January, 1976). ... chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/viewer.html?pdfurl=http%3A%2F

%2Fs3.amazonaws.com%2Farena-

attachments%2F2288168%2Fa517f6153600c84ff334b416cf460745.pdf%3F1528579703&clen=8566146&chunk=true

3. Cudworth E., Hall T., McGovern J. The Modern State: Theories and Ideologies. – Edinburgh University Press, 2007. – С. 44-49, 70-75, 119-121, 190-194, 270-272.

Додаткові джерела:

1. Арендт Х. Джерела тоталітаризму. – К. : Дух і літера, 2005. – 584 с.

2. Dunleavy P., O'Leary B. Theories of the State: the Politics of Liberal Democracy . – Basingstoke: Macmillan, 1987.

3. Poggi G. The State: Its Nature, Developments and Prospects. – Cambridge: Polity, 1990.

4. Rose N. The Powers of Freedom. – Cambridge: Cambridge University Press, 1999.

Тема 4-5. Лекції (2 год). Демократичні передумови європейського самоврядування. Філософські засади політичних систем сучасності.

Семінарське заняття 6-7 (4 год.).

Питання

1. Демократія як політичний устрій: основні риси.
2. Демократія та меритократія.
3. Демократія, громадянська компетентність та самоврядування.
4. Політичні системи сучасного світу.

Самостійна робота – 12 год.

Обов'язкові джерела:

1. Політологічний енциклопедичний словник. За ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна. - К.: «Генеза», 1997.
2. Dahl R. A. The Problem of Civic Competence /Journal of Democracy, Vol. 3, №4. <https://muse.jhu.edu/article/225499/pdf>
3. Dahl R. A. Polyarchy, Pluralism, and Scale / Scandinavian Political Studies, 1984, Vol.7, №4. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1467-9477.1984.tb00304.x>

4. Mulligan T. Justice and the Meritocratic State. - Routledge: New York, 2018. - P. 4-15.<https://www.taylorfrancis.com/books/oa-mono/10.4324/9781315270005/justice-meritocratic-state-thomas-mulligan>
5. Shapiro I. Inequality and Democracy. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/viewer.html?pdfurl=https%3A%2F%2Fprojects.iq.harvard.edu%2Ffiles%2Finequality%2Ffiles%2Fshapiro_-_inequality_and_democracy.pdf&clen=140462&chunk=true

Додаткові джерела:

1. Dahl R. A. Democracy and Its Critics. – New Haven: Yale University Press, 1989. – P. 188 – 212.
2. Dunleavy P., O’Leary B. Theories of the State: the Politics of Liberal Democracy . – Basingstoke: Macmillan, 1987.
3. Young M. The Rise of the Meritocracy. Bristol, 1961. – P.19-39. https://kupdf.net/download/michael-young-the-rise-of-the-meritocracy-classics-in-organization-and-management-series-1994pdf_598109c9dc0d603c652bb17f_pdf

Тема 6-8. Лібералізм і демократія. Демократія і правова держава. Громадянське суспільство як засада демократичного врядування.

Семінарське заняття 8-9 (4 год.).

Питання

1. Основні принципи класичного лібералізму (Дж. Локк).
2. Антична і сучасна свобода (Б. Констант).
3. Верховенство закону (Rule of law) як принцип демократичного врядування (Фр. Ем).
4. Принципи громадянського суспільства і мирного співжиття народів (І. Кант).
5. Справедливість як засада ліберальної демократії (Дж. Роулз).

Доповідь: Томас Пейн про принципи ліберального врядування.

Самостійна робота – 12 год.

Практичне завдання. **Кейс-стаді:** «В чому Ви вбачаєте переваги, а можливо і недоліки теорії справедливості Дж. Роулза?». Робота в малих групах (2-3 студента): перша група відстоює позиції Роулза, друга група виявляє недоліки його позиції.

Обов'язкові джерела:

1. Kant I. Perpetual Peace: A Philosophical Sketch (SECTION I). <https://www.mtholyoke.edu/acad/intrel/kant/kant1.htm>
2. Rawls J. A theory of justice (Ch.I, §1-4; Ch.II, §10-11). – Cambridge, Massachusetts: The Belknap Press of Harvard University Press, 1971.
3. Locke J. TWO TREATISES OF GOVERNMENT. BOOK II. § 61-63. https://oll.libertyfund.org/title/locke-the-works-of-john-locke-vol-4-economic-writings-and-two-treatises-of-government#lf0128-04_label_257
4. Paine Th. RIGHTS OF MAN. PART SECOND, COMBINING PRINCIPLE AND PRACTICE. https://oll.libertyfund.org/title/paine-the-writings-of-thomas-paine-vol-ii-1779-1792#lf0548-02_label_111
5. Constant B. The Liberty of Ancients Compared with that of Moderns. <https://oll.libertyfund.org/title/constant-the-liberty-of-ancients-compared-with-that-of-moderns-1819>
6. Ehm F. The Rule of Law: Concept, Guiding Principle and Framework. [https://web.archive.org/web/20101208191651/http://www.venice.coe.int/docs/2010/CDL-UDT\(2010\)022-e.pdf](https://web.archive.org/web/20101208191651/http://www.venice.coe.int/docs/2010/CDL-UDT(2010)022-e.pdf)

Додаткові джерела:

1. Політологічний енциклопедичний словник. За ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна. – К.: «Генеза», 1997.
2. Роулз Дж. Справедливість як чесність: політична, а не метафізична/Лібералізм: ліберальна традиція політичного мислення від Джона Локка до Джона Роулза. Антологія. – К.: ВД «Простір», «Смолоскип», 2009.

2. Селігман А. Б. Ідея громадянського суспільства. – К., 2000.
<http://izbornyk.org.ua/selig/sel03.htm>
3. Bingham Th. The rule of law. – London /New York: Allen Lane, 2010.
4. Noel B. R. Constitutionalism and the Rule of Law / ScholarsArchive Faculty Publications, Brigham Young University, 1986.
https://scholarsarchive.byu.edu/facpub/1469/?utm_source=scholarsarchive.byu.edu%2Ffacpub%2F1469&utm_medium=PDF&utm_campaign=PDFCoverPages
5. Dahl R. A. Democracy and Its Critics. – New Haven: Yale University Press, 1989. – 397 p.

Тема 9-10. Сучасні форми демократичного врядування. Соціальна динаміка: модерн, постмодерн, метамодерн.

Семінарське заняття 10 (2 год.).

План

1. Самоврядування як демократична форма суспільства (К. Берд).
2. Модерн і постмодерн (Хр. Діпер, Ж.-Ф. Ліотар).
3. Метамодерн як нове явище суспільно-культурного буття (Т. Вермюлен, Р. Аккер)
4. Феномен «Постправди» (Лі Макінтайр).

Самостійна робота – 6 год.

Обов'язкове практичне завдання. **Дискусія з питання:** «Чи покращує нашу розуміння сучасного світі теорія метамодерну, чи може, навпаки, ускладнює? Чи прийнятна версія «постправди»? Робота в малих групах, де будуть відстоюватись різні позиції.

Обов'язкові джерела:

1. Лі Макінтайр. Постправда (Гл.1. Що таке постправда?). – К.: ArtHuss, 2021. – С.11 – 22.

2. Bird C. The Possibility of Self-Government /The American Political Science Review, 2000, Vol. 94, N. 3. P. 563-577.
https://www.academia.edu/1312067/The_possibility_of_self_government
3. Vermeulen T., Akker P. Notes on metamodernism / Journal of AESTHETICS&CULTURE, 2010, Vol.2.
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.3402/jac.v2i0.5677>
4. Dipper Ch. Moderne / Docupedia-Zeitgeschichte.
https://docupedia.de/zg/Dipper_moderne_v2_en_2018
5. Lyotard J-F. The postmodern condition. A Report on Knowledge (Introduction. Ch.1). – Manchester University Press, 1984.

Додаткові джерела:

1. Політологічний енциклопедичний словник / уклад.: Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна, І. О. Поліщук та ін. За ред. М. П. Требіна. — Харків: Право, 2015.
2. Turner L. METAMODERNIST // MANIFESTO.
<http://www.metamodernism.org/>
3. Klinger C. Modern/Moderne/Modernismus / Ästhetische Grundbegriffe. Historisches Wörterbuch in 7 Bänden, 2000, vol. 4. P. 121–160.

Підручники і навчальні посібники до курсу

1. Кульчицький О. Основи філософії і філософічних наук. – Мюнхен ; Львів : Український вільний університет, 1995. – 164 с.
2. Лютий Т. Пригоди філософських ідей Західного світу . – К. : Темпора, 2019. – 384 с.
3. Петрушенко В. Філософія: вступ до курсу, історія світової та української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії : навчальний посібник. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – 594 с.

4. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : підручник. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2013. – 650 с.
5. Фюрст М., Тринкс Ю. Філософія / Пер. з нім. Вахтанга Кебуладзе. – К. : ДУХ І ЛІТЕРА, Інститут релігійних наук св. Томи Аквінського, 2017. – 528 с.
6. Предмет і проблематика філософії. – Львів: Львівський банківський інститут Національного банку України, 2001. – 485 с.
<http://www.twirpx.com/file/108033/>
7. Філософія: підручник. – К.: Либідь, 2002. – 408 с.
8. Філософія: Світ людини. Курс лекцій. – К.: Либідь, 2004. - 432 с.
<https://subject.com.ua/philosophy/svit/index.html>
9. Фюрст М., Тринкс Ю. Філософія / Пер. з нім. Вахтанга Кебуладзе. – К. : ДУХ І ЛІТЕРА, Інститут релігійних наук св. Томи Аквінського, 2017. – 528 с.
<https://www.twirpx.com/file/3337941/>
10. Філософський енциклопедичний словник. – К.: Наук.думка, 2001. .
https://shron1.chtyvo.org.ua/Shynkaruk_Volodymyr/Filosofskyi_entsyklopedychny_i_slovnyk.pdf

Інтернет-джерела

1. Platonanet.org.ua. <https://platona.net/load/>
2. Internet Encyclopedia of Philosophy. <http://www.iep.utm.edu/>
3. Stanford Encyclopedia of Philosophy. <http://plato.stanford.edu/contents.html>
4. PHILOSOPHY ON THE WEB.
<https://www.qcc.cuny.edu/socialsciences/ppecorino/New-internet-resources.html>
5. Philosophy Resources: Philosophy on the Internet.
<https://libguides.usd.edu/c.php?g=752998&p=5393978>
6. Britannica. www.britannica.com

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ І ВМІНЬ СТУДЕНТІВ, УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ

Оцінювання знань і вмінь студентів, набутих під час вивчення дисципліни, здійснюється за загально-університетською рейтинговою системою.

Рейтингова оцінка з дисципліни «**Основи філософії демократичного врядування**» (максимум – 100 балів) є комплексною характеристикою компетентності студента, яка враховує результати поточної семестрової роботи (максимум – 60 балів) і підсумкового контролю (максимум – 40 балів).

Поточна семестрова оцінка є сумою балів, отриманих студентом за виконання аудиторної та самостійної роботи; формою підсумкового контролю є екзамен (див. таблиці: «**Умови визначення навчального рейтингу**» та «**Критерії оцінювання знань і вмінь з дисципліни**»).

Умовою допуску студента до екзамену є наявність не менше 30 балів за роботу в семестрі. Студенти, не допущені до іспиту, отримують академічну заборгованість, ліквідація якої передбачає повторне прослуховування дисципліни.

У разі отримання за підсумками роботи в семестрі та екзамену рейтингової оцінки 30 – 59 балів студент має право на двократне перескладання дисципліни – викладачу та комісії; рейтингова оцінка з дисципліни, отримана шляхом перескладання, не може бути вище 60 балів.

У разі отримання за підсумками роботи в семестрі та екзамену рейтингової оцінки 20 – 29 балів студент зобов'язаний до повторного слухання курсу.

Умови визначення навчального рейтингу

Робота в семестрі – 60 балів

Екзамен – 40 балів

Разом – 100 балів

Робота в семестрі

Види робіт	Їх кількість	Максимальний бал за заняття/роботу	Загальна кількість балів

Семінарські заняття	10	5	50
Контрольні роботи	2	5	10
Разом:			60

Екзамен

Види робіт	Кількість завдань	Максимальний бал за 1 завдання	Разом
Екзаменаційний тест	40	1	40
Разом:			40

Екзамен

проводиться у вигляді письмового тестування – 40 питань на 80 хвилин.

Критерії оцінювання знань і вмінь з дисципліни

Види робіт	Кількість балів	Критерії оцінювання
Семінарське заняття	0	Пропущене семінарське заняття
	1-2	Доповнення
	3-4	Відповідь із використанням основної літератури
	5	Відповідь із використанням основної і додаткової літератури
	5	Доповідь
Екзаменаційний тест	0	Екзаменаційний тест не виконаний

	1 – 8	Завдання виконане частково; студент демонструє мінімальні знання програмного матеріалу дисципліни
	9 – 16	Студент демонструє деяку обізнаність із програмним матеріалом дисципліни
	17 – 24	Студент демонструє достатню обізнаність із програмним матеріалом дисципліни
	25 - 32	Завдання виконано на належному рівні
	33- 40	Завдання виконано на високому рівні
Контрольна робота	0	Робота не виконана, або має не самостійний характер.
	1-2	Робота свідчить про певну обізнаність із програмним матеріалом дисципліни. Разом із тим, завдання виконане частково; роботі бракує аналітичного характеру.
	3-4	Робота демонструє належний рівень знання і розуміння програмного матеріалу дисципліни; студент виявляє аналітичні здібності.
	5	Контрольна робота демонструє високий рівень знання і розуміння програмного матеріалу; свідчить про аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення.

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної університетської шкали оцінювання в національну 4-бальну шкалу та шкалу ECTS

За шкалою університету	За національною шкалою		За шкалою ECTS
	Екзамен	Залік	

91 – 100	Відмінно	зараховано	A (відмінно)
81 – 90	добре		B (дуже добре)
71 – 80			C (добре)
66 – 70			D (задовільно)
60 – 65	Задовільно		E (достатньо)
30 – 59	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно – з можливістю повторного складання)
1 – 29			F (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)

ПОЛІТИКА ЩОДО ДИСЦИПЛІНИ

Відвідування семінарських занять є обов'язковими. Відвідування лекційних занять у НаУКМА є вільним.

Відпрацювання. Умови відпрацювання пропущених семінарських занять з поважних причин: надіслані відповіді на завдання (кейси, тести) у дистанційному форматі не пізніше ніж 2 тижні після проведення семінарського заняття – зниження оцінки на 10%; понад 2 тижні - зниження оцінки на 40%. За 1 тиждень до завершення дисципліни, відпрацювання не приймаються.

Додаткові бали. Заохочувальні бали за активну діяльність студента в триместрі (участь у конференціях, написання статей, тез, участь у Міжнародних та Всеукраїнських олімпіадах, конкурсах, у громадській діяльності) у максимальній сумі – 10 балів, загальна сума не повинна перевищувати 100 балів.

Додання студенту певної кількості заохочувальних балів до підсумкової суми балів за “активну діяльність в триместрі” є правом, а не обов’язком викладача.

Академічна доброчесність. Письмові завдання перевіряються на плагіат спеціальною комп’ютерною програмою.

Поведінка. Очікування та політика щодо поведінки студентів на заняттях: толерантність, доброзичливість, повага до думки інших, активність.

Студенти з обмеженими можливостями можуть спілкуватись із викладачем у дистанційному форматі.

МЕТОДИЧНА ПІДТРИМКА СТУДЕНТІВ

Методист кафедри філософії та релігієзнавства

Байрак Ольга Анатоліївна, провідний спеціаліст, корпус 1, кімната 327,
(044) 425 -60 -11, ел.адреса: philosophy@ukma.edu.ua

Методична підтримка здійснюється дистанційна.

ВАЖЛИВІ ДАТИ

Подія (чи вид роботи)	Дата (дата виконання)
Контрольна робота	11-й тиждень
Контрольна робота	14-й тиждень
Екзамен (письмовий тест)	16-й тиждень

Укладач силабусу:

В. П. Козловський

Затверджено на засіданні кафедри філософії та релігієзнавства НаУКМА
3.09.2021.

Завідувач кафедри філософії та релігієзнавства

В. І. Менжулін